

Силабус курсу

Методика навчання літературного читання

Освітній ступінь – бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Українська мова і література»

Рік підготовки – 3, семестр – 5

Компонент освітньої програми: вибіркова дисципліна

Кількість кредитів – 2

Дні занять: п'ятниця, 11.05-14.05, ауд. 60

Консультації: середа, 14.05, ауд. 81

Мова викладання: українська

Керівник курсу

кандидат філологічних наук, доцент Скуратко Тетяна Миколаївна

Контактна інформація: tanyabidov@gmail.com

Опис дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Методика навчання літературного читання» – сформувати професійно-виконавську культуру майбутніх вчителів-словесників, розширити їх професійний світогляд, педагогічну ерудицію, методичні можливості, що в цілому сприяє емоційному сприйманню художнього твору. Навчати студентів розуміти і переживати зміст літературного твору, образного значення слова, уміння його творчо використовувати не лише на сцені, а й у побуті. Формувати загальні та фахові компетентності філолога:

- усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; володіння ключовими поняттями мовознавства та літературознавства, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів;

- здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

Зміст навчальної дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері філології, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

Теми	Результати навчання
<i>ЗМ1. Основні принципи і закономірності організації навчання</i>	

літературного читання	
<p>Тема 1. Літературне читання як навчальний предмет у сучасній загальноосвітній школі. Способи літературного читання.</p>	<p>Уміти ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів.</p> <p>Сформувати знання і вміння з основи теорії виразного читання як мистецтва слова в педагогічному процесі, техніки мовлення як необхідної передумови словесної дії, основних положень засобів логіко-емоційної виразності читання, мовлення, особливостей читання творів різних жанрів.</p> <p>Володіти теоретичними засадами методики роботи з літературного читання; усвідомлювати роль уроків виразного читання в літературній освіті школярів.</p>
<p>Тема 2. Функції, види літературного читання.</p>	<p>Уміти здійснювати літературознавчий філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.</p> <p>Уміти визначати місце і роль української літератури в контексті світової культури; аналізувати художні твори в єдності змісту і форми, застосовувати на практиці літературознавчі терміни, оцінювати художні явища та літературознавчі праці.</p> <p>Знати функції, види літературного читання.</p>
<p>Тема 3. Засоби художньої виразності. Емоційно-оцінне ставлення до змісту прочитаного.</p>	<p>Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.</p> <p>Уміти робити виконавський аналіз художнього тексту.</p> <p>Знати основи теорії виразного читання як мистецтва слова в педагогічному процесі, техніки мовлення як необхідної передумови словесної дії, основних положень засобів логіко-емоційної виразності читання, мовлення.</p>
<p>ЗМ 2. Методика літературного читання творів різних жанрів</p>	
<p>Тема 4. Літературне читання прозових текстів. Оволодіння прийомів читання опису, розповіді, роздуму, діалога, монолога та інших складових композиції прозового твору і прийомами авторської характеристики.</p>	<p>Мати навички у проектуванні навчальних розробок та їх реалізації.</p> <p>Уміти використовувати теоретико-практичні основи вимови: досконале володіння мовним апаратом.</p> <p>Знати особливості літературного читання творів різних жанрів, уміло використовувати прийоми авторської характеристики.</p> <p>Володіти методикою виразного читання прозових текстів.</p>
<p>Тема 5. Літературне читання</p>	<p>Використовуючи відповідні теоретичні праці з</p>

поетичних та драматичних творів.	питань літературознавства, літературно-критичні розвідки, конкретні дидактичні матеріали. Знати особливості літературного читання поетичних та драматичних творів.
Тема 6. Літературне читання творів фольклорних жанрів.	Уміти правильно користуватися мовою і мовленням; розуміти і переживати зміст літературного твору. Володіти методикою літературного читання творів фольклорних жанрів.

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії і закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. Емоційний інтелект. Когнітивна гнучкість. Здатність до емоційної стабільності, толерантності.
ЗК 5	Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 7	Здатність бути відповідальним, ініціативним, активним, мати динамічні знання, відкритість до світу, вміння працювати в команді; вміння розподіляти функції у колективній роботі.
ЗК 8	Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.
ФК 1	Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; володіння ключовими поняттями мовознавства та літературознавства, теоріями і методами філологічного аналізу, особливостями розвитку філологічної думки у певну історичну епоху та у сучасному контексті розвитку гуманітаристики. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ФК 3	Знання про основні тенденції розвитку і своєрідність літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів і жанрів української літератури, історії зарубіжної літератури, фольклору. Розуміння основних проблем теорії літератури: література та дійсність, генезис і функція літератури, зміст і форма в літературі, критерій художності, літературний процес, літературний стиль, художній метод в літературі; проблем поетики: образ, ідея, тема, поетичний рід, жанр, композиція, поетична мова, ритм, вірш, фоніка в їх стильовому значенні. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 5	Здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту.
ФК 6	Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем.
ФК 9	Здатність до організації ділової комунікації. Вміння надавати консультації з дотримання норм літературної мови та культури мовлення. Здатність презентувати результати навчальної та дослідницької діяльності у галузі філології на місцевому, національному та міжнародному рівні.
Програмні результати навчання	
ПРН 1	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів. Знання основних бібліографічних показників і пошукових систем, володіння прийомами бібліографічного опису різних джерел; сучасними методами і прийомами обробки інформації в галузі професійної діяльності. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі філології.
ПРН 2	Застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення.
ПРН 6	Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.
ПРН 9	Оволодіння навичками застосовувати ІТ-технології, лінгвістичні програмні продукти для створення баз даних, автоматизованих лексикографічних систем, систем машинного перекладу і користування ними.

Літературні джерела

- Буяльський Б. Поезія усного слова: Азбука виразного читання: Книга для вчителя. К.: Рад. школа, 1990. С. 3-20.
- Гомон П. Чи зможемо ми перейти рубікон (до питання концепції літературної освіти). *Дивослово*. 2000. № 10. С. 39-43.
- Капська А. Й. Виразне читання на уроках літератури. К., 1980. С. 22-35.
- Капська А. Виразне читання на уроках української літератури в 4-7 класах. К.: Рад. школа, 1980. 120 с.
- Капська А. Педагогіка живого слова: Навчальний посібник. К.: ВІПОЛ, 1996. 154 с.
- Капська А. Як навчити учнів виразно читати. К.: Рад. школа, 1978. 208 с.
- Капська А. Практикум з виразного читання. К.: Рад. школа, 1990. 174 с.
- Капська А., Сагач Г. Похвальне красномовство: Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2000. 214 с.
- Невінчана Н. Погляд вчителя-практика на викладання української літератури в сучасній школі. *Педагогіка толерантності*. 2003. № 3. С. 51-56.
- Олійник Г. А. Виразне читання. Основи теорії. Посібник для вчителів. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2001. С. 3-11.

Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000. 384 с.

Станіславський К. Робота актора над собою. К.: Рад. школа, 1953. 379 с.

Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. К.: Проза, 1995. 254 с.

Тихоша В. Творчий підхід до викладання літератури. *Дивослово*. К. 2004. № 4. С. 38-41.

Українська література. 5-11 кл.: Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською і російською мовами навчання. К.: Генеза, 2018. С. 3-5; 10-29.

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	10
Тема 2	10
Тема 3	10
Тема 4	10
Тема 5	10
Тема 6	10
ІНДЗ (творчий проєкт)	20
Модульний контроль (теми 1-6) – завдання (творчого характеру)	20

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, блок тестових завдань, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.